

[Skov Thulesen.]

en leder i Jyllands-Posten den 13. januar om samme emne:

„Det store kan vise sig at være småt, og det små kan være stort.“

Formanden: For en ordens skyld må jeg gøre opmærksom på, at bestemmelsen i forretningsordenen om tilladelse til anvendelse af citater fortsat er gældende.

Kirkeministeren (Bodil Koch): Det ærede medlem hr. Skov Thulesen stiller mig to konkrete spørgsmål. Det første er, om jeg er opmærksom på de vanskeligheder, det kan medføre i de små landsogne, at bestillingstillæg til præsterne ved første embedsledighed bortfalder i embeder med under ca. 1.000 indbyggere, og det andet, om jeg ved administrationen af bestillingstillægsordningen vil tage videst muligt hensyn til disse vanskeligheder.

Begge spørgsmål kan jeg besvare med et klart ja. Men det vil være rimeligt at knytte nogle få bemærkninger til dette ja, for de spørgsmål, der er stillet, har både dybe rødder og lange slagskygger. Som det vil erindres, kostede det mange forhandlinger imellem kirkeministerium, finansministerium og lønningsråd at få bestillingstillægsordningen for visse tjenestemandsgruupper til også at omfatte præsterne. Jeg måtte naturligvis principielt holde på, at også præsterne kom med under den akademiske lønrammes ordninger.

Men under forhandlingerne kom de helt små præsteembeder i søgelyset og efter min mening ikke uden grund. Den folkekirkelige sognedeling hviler på middelalderlige forudsætninger. I gamle dage var sognepræsteembederne tillige centrum for sognenes sociale og kulturelle aktivitet. I vor tid er forholdene ganske anderledes, hvor meget man end må ønske, at dansk kirke og dansk kultur altid vil virke gensidigt inspirerende ind på hinanden.

I gamle dage var opdelingen i de helt små sogne- og pastoratsenheder også retfærdiggjort af de trafikale forhold. Helt anderledes er det nu i vor motoriserede tidsalder. Det er indlysende, at vi ikke fremover kan bevare 16,4 pct. af landets samlede pastorer med et indbyggertal på under 1.000.

222 pastorer af i alt 1.347 falder ind under denne kategori, ja, 64 har under 700 indbyggere. Det er givet, at en strukturændring må finde sted — efter min mening ikke først og fremmest af økonomiske grunde, men af arbejdsmæssige. Det gav genlyd, da en sognepræst i et af disse små sogne for nogle år siden i en artikel i Kristeligt Dagblad udstødte et formeligt nødskrig: han fandt det menneskeligt nedværdigende og arbejdsmæssigt utilfredsstillende, at han i sit alt for lille sogn ikke fandt udløsning for sine kræfter.

Jeg beder det ærede medlem om ikke at misforstå mig. Jeg ved meget vel, at hvor talen er om kirkeligt arbejde, har vi at gøre med ting, der ikke kan måles og vejes. Biskop Erik Jensen har i en artikel i Ålborg Stifts Årbog 1962 behandlet spørgsmålet om de små sognes problemer. Han peger dér på det værdifulde folkefællesskab, som blev til i de små folkelige enheder i sogn og kommune, og siger, at det koster dyrt at ændre århundredgamle sammenhænge og livsformer. Intetsteds — deri må jeg give biskoppen ret — føles det så utåleligt at tale om centralisering og effektivisering som i kirkeligt arbejde. Men ikke desto mindre må vi se virkeligheden i øjnene: det er umuligt at bevare de helt små pastorer på landet, hvor en præst betjener mindre end 1.000 mennesker, medens præsternes arbejdsforhold i de stadigt voksende byer føles som en uoverkommelig belastning.

Jeg er fuldstændig på det rene med, at bestemmelsen om, at bestillingstillægget bortfalder i de små embeder ved ledighed, kan gøre det vanskeligt at få de små embeder besat. Hvis det drejer sig om de helt isolerede steder, især småøerne, ville en anvendelse af denne bestemmelse virke forfejlet. Derfor har vi da også i kirkeministeriet for længst gjort finansministeriet bekendt med dette problem og underhånden sikret os, at vi i den slags tilfælde kan se bort fra, at indbyggertallet er under 1.000.

I sin allerede omtalte artikel siger biskop Erik Jensen, at „man“ har fået en økonomisk klemme på de små sogne; man tvinger dem til at gennemføre sognesammenlægninger. Og det er naturligvis i en vis forstand rigtigt. Dog vil jeg gerne igen understrege, at for mig har økonomiske over-